

ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнес-технологій та економіки

Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС

навчальної дисципліни (обов'язкова)

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Обсяг освітнього компоненту: кількість годин – 180; кредитів – 6;
семестр – 2; вид контролю – екзамен

Освітня програма «Регіональне управління»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність – D4 «Публічне управління та адміністрування»

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

КРАВЧЕНКО ТЕТЯНА АНАТОЛІЇВНА

*доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри менеджменту та
адміністрування*

Контактна інформація:

– +38(097)5403333;

– t.kravchenko@zp.edu.ua

Час і місце проведення консультацій:

– Відповідно до розкладу;

– Zoom Конференція:

<https://us06web.zoom.us/j/4751961505?pwd=enVjZWZlQURzU3RlOW4zbHhVUT09>

Ідентифікатор конференції: 475 196 1505

Код доступу: 8mTvWm

ОПИС КУРСУ

Навчальна дисципліна «Публічне управління розвитком регіонів і територіальних громад» є обов'язковим профілеутворювальним освітнім компонентом ОПП «Регіональне управління» та закладає теоретичні й інституційні засади публічного управління територіальним розвитком на регіональному та місцевому рівнях. У центрі курсу – розвиток регіонів і територіальних громад як об'єкт публічного управління; при цьому територіальна громада розглядається також як суб'єкт визначення власних потреб, пріоритетів і можливостей розвитку. Предметними напрямками курсу є територіальна диференціація, державна регіональна політика та стратегічне планування, інституційна взаємодія і багаторівневе врядування, стратегування розвитку територіальних громад, їх спроможність, стійкість і відновлення.

Курс структуровано за двома взаємопов'язаними змістовими модулями: перший розкриває теорію та інституційні засади регіонального врядування і державної регіональної політики; другий – публічне управління розвитком територіальних громад у вимірах стратегування, спроможності, стійкості та відновлення. Опанування дисципліни вибудовано за логікою послідовного переходу від концептуальних, політичних та інституційних засад аналізу територіального розвитку до управлінської діагностики території, формування й зіставлення альтернатив та обґрунтування управлінського рішення.

Прикладне значення компонента полягає у формуванні здатності діагностувати конкретні проблеми регіонального і місцевого розвитку, працювати з нормативними, стратегічними, статистичними й аналітичними джерелами, визначати суб'єктів та умови розв'язання територіальних проблем, оцінювати правові, ресурсні, організаційні, часові й безпекові обмеження та готувати професійно придатні аналітичні матеріали, пропозиції і проекти управлінських рішень. Результати опанування дисципліни використовуються під час проходження виробничої практики й підготовки кваліфікаційної роботи.

Особливості курсу

Особливість курсу зумовлена тим, що публічне управління розвитком територій України здійснюється за суттєво змінених безпекових, демографічних, ресурсних та інституційних умов воєнного стану. Різний характер і масштаб територіальних втрат, внутрішнє переміщення населення, зміна ресурсних можливостей і рівня безпекових ризиків обмежують можливість застосування уніфікованих управлінських підходів та потребують диференційованого публічно-управлінського реагування з урахуванням стану, потреб і перспектив прифронтових, постраждалих, деокупованих та інших територій. Європейська інтеграція України водночас посилює вимоги до стратегічного планування регіонального розвитку, міжрівневої узгодженості рішень, обґрунтованості територіальних пріоритетів, моніторингу змін та оцінювання результативності державної регіональної політики.

Ключові особливості курсу в умовах воєнного стану та європейської інтеграції:

- **диференційований підхід до територій** – аналіз регіонів і територіальних громад з урахуванням відмінностей їх стану, потенціалу, втрат, ресурсних можливостей, безпекових ризиків і перспектив розвитку;
- **поєднання завдань розвитку, стійкості та відновлення** – розгляд поточних потреб територій у взаємозв'язку зі збереженням критично важливих функцій, адаптацією до змін і довгостроковими цілями розвитку;
- **увага до багаторівневої та міжінституційної взаємодії** – аналіз взаємодії державного, регіонального і місцевого рівнів, розподілу компетенцій, координації та відповідальності суб'єктів під час підготовки й реалізації рішень щодо територіального розвитку;

- **опора на офіційні та перевірені джерела** – робота з чинними нормативно-правовими актами, стратегічними документами, офіційними статистичними даними й аналітичними матеріалами для діагностики територіальних проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- **прикладна спрямованість і робота з реальними управлінськими ситуаціями** – аналіз проблем прифронтових, постраждалих і деокупованих територій; Запорізький регіон використовується як важливе кейсове поле разом з іншими регіонами та територіальними громадами України;
- **послідовний перехід від аналізу проблеми до обґрунтування рішення** – визначення територіальної проблеми, оцінювання інституційних і ресурсних умов, спроможності та стійкості території, формування й зіставлення альтернатив з урахуванням правових, організаційних, часових і безпекових обмежень та можливих наслідків управлінського вибору.

Переваги курсу

Курс орієнтований не на відтворення окремих теоретичних положень, а на формування цілісної професійної здатності аналізувати розвиток регіонів і територіальних громад та обґрунтовувати рішення відповідно до конкретних умов території. Його переваги визначаються поєднанням системного розуміння територіального розвитку, роботи з реальними управлінськими ситуаціями та підготовки професійно придатних результатів.

- **цілісне бачення територіального розвитку** – курс поєднує державну регіональну політику, стратегічне планування, багаторівневе врядування, спроможність, стійкість і відновлення територій у єдиній логіці публічного управління;
- **поєднання регіонального та місцевого рівнів** – здобувач навчається бачити взаємозв'язок загальнодержавних і регіональних пріоритетів із потребами, ресурсами та можливостями конкретних територіальних громад;
- **урахування умов воєнного стану та відновлення** – курс розвиває здатність аналізувати проблеми прифронтових, постраждалих і деокупованих територій та обґрунтовувати рішення з урахуванням безпекових, ресурсних і часових обмежень, використовуючи Запорізький регіон як важливе кейсове поле;
- **розвиток аналітичного й причинно-наслідкового мислення** – навчання спрямоване на вміння відмежовувати прояви проблеми від її причин, визначати суспільно значущі наслідки, оцінювати умови й обмеження та визначати підстави публічно-управлінського реагування;
- **робота з реальними джерелами та даними** – здобувачі використовують нормативно-правові акти, стратегічні документи, офіційні статистичні дані та аналітичні матеріали, що наближає навчальні завдання до професійної практики органів публічної влади;

– **формування здатності до обґрунтованого управлінського вибору** – курс навчає формувати кілька реалістичних альтернатив, зіставляти їх за визначеними критеріями, оцінювати можливі наслідки та аргументувати вибір рішення;

– **підготовка професійно придатних аналітичних матеріалів** – результати навчальної роботи оформлюються у вигляді аналітичних висновків, пропозицій, рекомендацій та проєктів управлінських рішень, придатних для використання у професійній діяльності;

– **безпосередній зв'язок із подальшою освітньою та професійною траєкторією** – набуті знання й уміння використовуються під час виробничої практики, підготовки кваліфікаційної роботи та розв'язання професійних завдань у сфері регіонального і місцевого публічного управління

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів інтегрованої професійної здатності системно аналізувати розвиток регіону або територіальної громади як об'єкт публічного управління, виявляти та формулювати суспільно значущі територіальні проблеми, встановлювати їх причини, наслідки й прояви територіальної диференціації, аналізувати державну регіональну політику та систему стратегічного планування, визначати локальний публічний інтерес, оцінювати інституційні взаємозв'язки, компетенцію і координацію суб'єктів публічної влади, спроможність і стійкість територіальної громади, ризики та умови відновлення.

Опанування дисципліни спрямоване на формування здатності співвідносити стратегічні цілі з фактичними умовами території, формувати й зіставляти реалістичні управлінські альтернативи з урахуванням правових, ресурсних, організаційних, часових і безпекових обмежень, оцінювати їх прямі й опосередковані, коротко- та довгострокові політичні, соціальні, економічні, екологічні та інші територіальні наслідки й на цій основі аргументовано обґрунтовувати професійно придатні управлінські рішення щодо розвитку, стійкості та відновлення регіонів і територіальних громад.

Компетентності, які формуються під час вивчення дисципліни

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК11. Здатність аналізувати процеси регіонального та місцевого розвитку, оцінювати спроможність територіальних громад і органів публічної влади, визначати управлінські проблеми територій та обґрунтовувати рішення у сфері регіонального врядування, державної регіональної політики, стійкості громад і повоєнного відновлення.

СК12. Здатність застосовувати організаційні, правові, комунікаційні, кадрові, цифрові, фінансові та ресурсні інструменти публічного управління для підготовки, реалізації, моніторингу й оцінювання управлінських рішень на регіональному та місцевому рівнях.

Програмні результати навчання

ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основи та технології прийняття управлінських рішень.

ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування з урахуванням вимог законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

ПРН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю; застосовувати сучасні моделі, підходи, технології та міжнародний досвід під час проектування й реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур.

ПРН07. Уміти розробляти національні та регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз, комплексний підхід і методи командної роботи.

ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, цілей, наявних законодавчих, часових і ресурсних обмежень, а також оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки можливих варіантів рішень.

ПРН13. Аналізувати процеси регіонального та місцевого розвитку, визначати управлінські проблеми територіальних громад, оцінювати їх спроможність і обґрунтовувати рішення щодо стійкості, розвитку та повоєнного відновлення територій.

ПРН14. Готувати професійно обґрунтовані аналітичні матеріали, пропозиції, проекти управлінських рішень і рекомендації для суб'єктів публічного управління на регіональному та місцевому рівнях з урахуванням правових, ресурсних, організаційних і безпекових обмежень

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізити: ОК03 «Публічне управління у сфері економічної політики».

Постреквізити:

ОК09 «Виробнича практика в органах публічної влади»;

ОК11 «Кваліфікаційна робота».

Знання та вміння, набуті під час вивчення ОК01, використовуються під час проходження ОК09 «Виробнича практика в органах публічної влади» та підготовки ОК11 «Кваліфікаційна робота», зокрема для аналізу регіонального та місцевого розвитку, спроможності територіальних громад, стійкості та відновлення територій.

ПЕРЕЛІК ТЕМ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний матеріал дисципліни структуровано за двома змістовими модулями, кожен з яких охоплює чотири теми. На опанування кожної теми передбачено по 4 години лекційних і 4 години практичних занять. Загальний обсяг аудиторної роботи становить 64 години: 32 години лекцій та 32 години практичних занять.

Змістовий модуль 1. Теорія та інституційні засади регіонального врядування і державної регіональної політики

Но- мер тиж ня	Тема лекції	Го д.	Практичне заняття	Го д.
1–2	Тема 1. Регіональний розвиток як об'єкт публічного управління	4	Проблемно-аналітичне обговорення умов, за яких територіальна зміна набуває значення предмета публічного управління. Аналіз взаємозв'язків соціальних, економічних, демографічних, просторових, екологічних і безпекових змін у конкретній територіальній ситуації. Розмежування територіальної зміни, її суспільно значущих наслідків та управлінської проблеми. Визначення публічного інтересу та підстав публічно-управлінського реагування.	4
3–4	Тема 2. Територіальна диференціація та функціональні типи територій у державній регіональній політиці	4	Порівняльний аналіз територій із різними характеристиками розвитку. Добір та інтерпретація показників сталого і територіального розвитку. Розмежування територіальних відмінностей, нерівномірності розвитку і суспільно значущих диспропорцій. Оцінювання управлінського значення функціональних типів територій та обґрунтування диференційованого публічно-управлінського реагування.	4

5–6	Тема 3. Державна регіональна політика України: стратегічне планування та трансформація в умовах війни, відновлення і європейської інтеграції	4	Аналіз взаємозв'язку територіальних проблем із цілями та пріоритетами державної регіональної політики. Робота зі стратегічними документами державного, регіонального і місцевого рівнів. Оцінювання узгодженості цілей, завдань, ресурсного забезпечення й очікуваних результатів. Аналіз відповідності стратегічних документів вимогам законодавства у сфері державної регіональної політики. Аналіз впливу війни, відновлення та європейської інтеграції на пріоритети політики, стратегічне планування, моніторинг та оцінювання результативності.	4
7–8	Тема 4. Інституційна система та багаторівневе врядування регіонального розвитку: суб'єкти, повноваження, координація і відповідальність	4	Аналіз інституційної ситуації щодо розв'язання конкретної територіальної проблеми з визначенням суб'єктів, їх функціональних ролей, компетенцій, повноважень і відповідальності. Виявлення нормативно зумовлених суперечностей, прогалин компетенцій, дублювання функцій і правових обмежень. Оцінювання вертикальної та горизонтальної координації, міжмуніципальної, міжрегіональної та міжінституційної взаємодії.	4

Змістовий модуль 2. Публічне управління розвитком територіальних громад: стратегування, спроможність, стійкість і відновлення

Но- мер тиж- ня	Тема лекції	Го- д.	Практичне заняття	Го- д.
9–10	Тема 5. Територіальна громада як суб'єкт розвитку: локальний публічний інтерес і управлінська діагностика території	4	Управлінська діагностика територіальної ситуації на основі статистичних, стратегічних, адміністративних та аналітичних матеріалів. Визначення локального публічного інтересу та аналіз позицій заінтересованих сторін. Розмежування потреби, проявів проблеми, її безпосередніх і структурних причин. Оцінювання потенціалу, ресурсів, ризиків і обмежень території та формулювання територіальної проблеми як конкретного управлінського завдання.	4
11–12	Тема 6. Стратегування та спроможність територіальної громади: пріоритети, ресурси й реалізація	4	Зіставлення альтернативних стратегічних пріоритетів розвитку громади та аргументація стратегічного вибору. Співвіднесення локального публічного інтересу, цілей розвитку, ресурсних можливостей і обмежень. Оцінювання впливу вимог національної безпеки на визначення стратегічних пріоритетів та здійсненність рішень щодо розвитку громади.	4

	розвитку		Розмежування ресурсної забезпеченості та фактичної спроможності громади. Оцінювання можливостей співробітництва територіальних громад, партнерства і зовнішньої підтримки та умов збереження суб'єктності громади.	
13–14	Тема 7. Стійкість і відновлення територіальних громад в умовах кризових і безпекових ризиків	4	Аналіз кризової або безпекової ситуації з визначенням вразливості території, критично важливих функцій і публічних послуг. Розмежування спроможності, стійкості, відновлення та довгострокового розвитку. Порівняння потреб територій із різним характером втрат і безпекових умов. Визначення пріоритетів відновлення з урахуванням ресурсних, часових і безпекових обмежень та перспектив подальшого розвитку території.	4
15–16	Тема 8. Обґрунтування та оцінювання управлінських рішень щодо розвитку, стійкості й відновлення територій	4	Комплексний аналіз управлінської ситуації з формулюванням територіальної проблеми, очікуваного результату та визначенням компетентних суб'єктів. Формування реалістичних альтернатив і критеріїв їх зіставлення. Оцінювання правової допустимості, ресурсної та організаційної здійсненності, часових і безпекових обмежень та можливих територіальних наслідків. Аргументований вибір рекомендованого рішення й формулювання стислого аналітичного висновку, пропозиції або рекомендації.	4

Разом: лекції – 32 години; практичні заняття – 32 години;

аудиторна робота – 64 години.

Перший контрольний захід поточного контролю проводиться після опрацювання Тем 1–4, другий – після опрацювання Тем 5–8. Їх зміст відповідає результатам навчання, сформованим у межах відповідного змістового модуля.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота є складовою опанування кожної теми дисципліни та спрямована на застосування теоретичних положень до аналізу конкретних проблем регіонального і місцевого розвитку. Її виконання передбачає роботу з нормативно-правовими актами, стратегічними документами, офіційними статистичними даними та аналітичними матеріалами, проведення порівняльного й ситуаційного аналізу, оцінювання територіальних умов і обмежень, формування управлінських альтернатив та підготовку стислих професійно придатних аналітичних матеріалів.

Загальний обсяг самостійної роботи становить **116 годин**. Її результати враховуються під час поточного оцінювання відповідної теми і повторно як окремий вид навчальної діяльності не оцінюються.

№	Тема	Зміст самостійної роботи	Очікуваний результат	Контроль	Год.
1	Регіональний розвиток як об'єкт публічного управління	Опрацювання ключових теоретичних положень теми та аналіз конкретної територіальної ситуації. Визначення взаємопов'язаних соціальних, економічних, демографічних, просторових, екологічних і безпекових змін; розмежування територіальної зміни, її суспільно значущих наслідків та управлінської проблеми; визначення публічного інтересу та підстав публічно-управлінського реагування.	Стисла аналітична характеристика територіальної ситуації з формулюванням управлінської проблеми, її причин і суспільно значущих наслідків.	Перевірка аналітичного матеріалу; обговорення результатів на практичному занятті.	14
2	Територіальна диференціація та функціональні типи територій у державній регіональній політиці	Порівняння двох територій за дібраними показниками сталого і територіального розвитку. Аналіз значень, співвідношень і динаміки показників; виявлення територіальних відмінностей і суспільно значущих диспропорцій; визначення управлінського значення функціонального типу території.	Порівняльна аналітична таблиця з інтерпретацією показників та висновком щодо необхідності й характеру диференційованого управлінського реагування.	Перевірка порівняльного аналізу; аргументація висновків на практичному занятті.	14
3	Державна регіональна політика України: стратегічне планування та трансформація в умовах війни, відновлення і європейської інтеграції	Опрацювання стратегічних документів державного, регіонального та місцевого рівнів. Перевірка відповідності їхніх цілей, завдань і порядку розроблення вимогам законодавства у сфері державної регіональної політики Встановлення зв'язку між територіальною проблемою, стратегічними цілями, завданнями, ресурсним забезпеченням та очікуваними результатами. Аналіз впливу воєнних умов, відновлення та європейської інтеграції на зміст і пріоритети державної регіональної політики.	Аналітична матриця узгодженості стратегічних цілей і завдань різних рівнів із висновком щодо виявлених суперечностей, розривів або потреби коригування.	Перевірка аналітичної матриці; професійне обговорення результатів.	15
4	Інституційна	Аналіз конкретної	Структурована	Перевірка	15

	система та багаторівневе врядування регіонального розвитку: суб'єкти, повноваження, координація і відповідальність	територіальної проблеми з визначенням суб'єктів, їх компетенції, повноважень, функціональних ролей та відповідальності. Робота з нормативно-правовими положеннями; виявлення можливих прогалин компетенції, дублювання функцій, правових обмежень і проблем координації.	схема взаємодії суб'єктів із поясненням розподілу компетенції, відповідальності та необхідних форм вертикальної й горизонтальної координації.	схеми та аналітичного обґрунтування; участь у професійній дискусії.	
5	Територіальна громада як суб'єкт розвитку: локальний публічний інтерес і управлінська діагностика території	Проведення управлінської діагностики обраної територіальної громади на основі статистичних, стратегічних, адміністративних та аналітичних матеріалів. Визначення локального публічного інтересу, основних заінтересованих сторін, проявів проблеми, її безпосередніх і структурних причин, потенціалу, ресурсів, ризиків та обмежень території.	Аналітична записка з діагностикою конкретної територіальної проблеми та її формулюванням як управлінського завдання.	Перевірка аналітичних записки; обговорення сформульованої проблеми на практичному занятті.	14
6	Стратегування та спроможність територіальної громади: пріоритети, ресурси й реалізація розвитку	На основі результатів діагностики території формування кількох можливих стратегічних пріоритетів розвитку. Урахування вимог національної безпеки під час оцінювання стратегічних альтернатив та умов їх реалізації. Оцінювання їх відповідності локальному публічному інтересу, ресурсним можливостям і обмеженням громади; розмежування ресурсної забезпеченості та фактичної спроможності. Аналіз можливостей співробітництва громад, партнерства та зовнішньої підтримки.	Порівняльна характеристика стратегічних альтернатив з аргументованим визначенням пріоритету та оцінкою умов його реалізації.	Перевірка аналітичного матеріалу; аргументований захист обраного пріоритету.	14
7	Стійкість і відновлення територіальних громад в умовах кризових і безпекових ризиків	Аналіз територіальної ситуації з визначенням основних вразливостей, критично важливих функцій і публічних послуг, безпекових, демографічних, ресурсних та інституційних ризиків. Визначення	Аналітична таблиця вразливостей і чинників стійкості та обґрунтований перелік пріоритетів відновлення з	Перевірка аналітичного матеріалу; порівняльне обговорення рішень	15

		співвідношення короткострокового реагування, адаптації, відновлення і довгострокового розвитку. Обґрунтування пріоритетів відновлення для території з урахуванням характеру втрат і перспектив розвитку.	визначенням основних обмежень їх реалізації.	щодо територій із різними умовами розвитку.	
8	Обґрунтування та оцінювання управлінських рішень щодо розвитку, стійкості й відновлення територій	Комплексний аналіз конкретної територіальної проблеми: визначення очікуваного результату, компетентних суб'єктів та умов розв'язання; формування кількох реалістичних альтернатив; визначення критеріїв їх зіставлення; оцінювання правової допустимості, ресурсної й організаційної здійсненності, часових і безпекових обмежень, прямих і опосередкованих, коротко- та довгострокових наслідків.	Стислий професійний аналітичний матеріал із порівнянням альтернатив, аргументованим вибором рекомендованого рішення, визначенням очікуваного результату та основних передумов його реалізації.	Перевірка аналітичного матеріалу; аргументованій захист рекомендованого рішення.	15
	Усього				116

Самостійна робота виконується з використанням дистанційно доступних офіційних джерел і матеріалів, розміщених у Moodle. Для аналізу можуть використовуватися територіальні громади й регіони України з різними умовами розвитку; Запорізький регіон використовується як важливе кейсове поле, зокрема для дослідження проблем прифронтових і постраждалих територій. Конкретний об'єкт аналізу та вимоги до відповідного навчального матеріалу визначаються завданням до теми.

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

Для опанування дисципліни використовуються нормативно-правові акти, стратегічні документи, навчальні та наукові видання, офіційні інформаційні ресурси й аналітичні матеріали, що безпосередньо пов'язані з тематикою державної регіональної політики, регіонального врядування, розвитку територіальних громад, їх спроможності, стійкості та відновлення. Повний перелік джерел наведено у Програмі навчальної дисципліни; у силабусі подано джерела, рекомендовані для систематичної роботи в межах курсу.

1. Основні нормативно-правові та стратегічні джерела

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>.
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр>.
3. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/586-14>.
4. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1508-18>.
5. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/156-19>.
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/695-2020-п>.
7. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів : постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/816-2023-п>.
8. Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 № 305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/305-2024-п>.
9. Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів : постанова Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1493. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1493-2025-п>.
10. Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 № 731. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/731-2023-п>.
11. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад : наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0265914-22>.

Під час виконання навчальних завдань використовуються чинні редакції нормативно-правових актів і стратегічних документів.

2. Основна навчальна та наукова література

1. Регіональне управління : навч. посіб. / М. М. Їжа та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 651 с.
2. Публічна політика : навч. посіб. / С. О. Телешун та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна. 2-ге вид., випр. та допов. Київ : НАДУ, 2020. 408 с.
3. Гуторова О. О., Пасемко Г. П., Таран О. М. Планування розвитку територіальної громади : навч.-метод. посіб. Харків : ДБТУ, 2024. 306 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/57905/1/NMP_Terytorial_ni%20_hromady_24.pdf
4. Борщевський В. В., Чех М., Василиця О. Управління територіальними громадами в умовах інституційних трансформацій: український контекст : навч. посіб. Львів, 2025. 75 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20250032.pdf>.

3. Публікації автора курсу

1. Кравченко Т. А. Територіальна громада як суб'єкт відновлення України: інституційна суб'єктність і трансформація місцевого публічного управління. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2026. № 2. С. 98–104. DOI: 10.32782/1813-3401.2026.2.14. URL: https://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2026/16.pdf.
2. Кравченко Т. А., Гудзь П. В. Пріоритети публічної політики регіонального та місцевого розвитку як домінанти повоєнного відновлення України. *Успіхи і досягнення у науці. Серія «Управління та адміністрування»*. 2025. № 9 (19). С. 553–571. DOI: 10.52058/3041-1254-2025-9(19)-553-571. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/29308/29264>.
3. Кравченко Т. А., Гудзь П. В., Нечаєва І. А. Пріоритети інвестування місцевих програм розвитку, як імперативи активізації територіальних громад в Україні. *Національні інтереси України*. 2025. № 11 (16). С. 1180–1201. DOI: 10.52058/3041-1793-2025-11(16)-1180-1201. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/31419>.
4. Кравченко Т. А. Релокація підприємств та підтримка бізнесу громадами в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2024. № 4. С. 78–84. DOI: 10.32782/1813-3401.2024.4.13. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2024/15.pdf.
5. Bobrovska O. Yu., Durman M. O., Kravchenko T. A., Nekriach A. I., Diegtiar O. A. Management Decisions to Support and Maintain the Socio-Economic Development of the Territories. *Estudios de Economía Aplicada*. 2021. Vol. 39, No. 6. DOI: 10.25115/eea.v39i6.5266. URL: <https://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/5266>.
6. Mordvinov O., Kravchenko T., Vahonova O., Bolduiev M., Romaniuk N., Akimov O. Innovative Tools for Public Management of the Development of Territorial Communities. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Vol. 11, Issue 1, Special Issue XVII. P. 33–37. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110117/papers/A_06.pdf.

4. Аналітичні та довідкові матеріали

1. OECD. Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance. OECD Multi-level Governance Studies. Paris : OECD Publishing, 2022. 338 p. DOI: 10.1787/63a6b479-en.
2. Багаторівневе врядування в Україні в умовах широкомасштабного російського вторгнення : звіт восьмого всеукраїнського соціологічного дослідження / Рада Європи. Київ : Рада Європи, 2024.
3. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп. / В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін. ; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с. DOI: 10.53679/NISS-analytrep.2023.02.
4. Інституційна складова регіональної політики: агенції регіонального розвитку : аналіт. доп. / А. Головка, О. Їжак, В. Химинець та ін. ; за наук. ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2024. 43 с. DOI: 10.53679/NISS-analytrep.2024.14.
5. Ukraine – Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025 / World Bank Group, Government of Ukraine, European Commission, United Nations. Washington, DC : World Bank, 2026. Report No. 208436.

5. Офіційні інформаційні ресурси

1. Законодавство України : офіційна база даних Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
2. Урядовий портал : Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
3. Національне агентство України з питань державної служби : офіційний вебсайт. URL: <https://nads.gov.ua/>.
4. SIGMA – спільна ініціатива OECD та Європейського Союзу. URL: <https://www.sigmaweb.org/>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний вебпортал. URL: <https://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Interreg Europe – офіційний ресурс європейського міжрегіонального співробітництва та обміну практиками регіональної політики (для вивчення Тем 3, 4 і 6). URL: <https://www.interregeurope.eu/>.
7. Електронний навчальний курс ОК01 у системі Moodle НУ «Запорізька політехніка» – лекційні матеріали, презентації, завдання до практичних занять і самостійної роботи, матеріали поточного контролю: <https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=9525>.

Для конкретних тем викладач може рекомендувати додаткові чинні офіційні нормативні, стратегічні, статистичні та аналітичні джерела, необхідні для аналізу актуальної територіальної ситуації.

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюється за **100-бальною шкалою** та охоплює поточний контроль протягом семестру і підсумковий контроль у формі семестрового екзамену. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить **60 балів**, екзаменаційна складова – **40 балів**. Підсумкова оцінка визначається за сукупністю результатів усіх передбачених видів навчальної діяльності та контролю.

Розподіл балів

Вид навчальної діяльності та контролю	Максимальна кількість балів
Тема 1	6
Тема 2	5
Тема 3	5
Тема 4	4
Контрольний захід 1	10
Тема 5	6
Тема 6	5
Тема 7	4
Тема 8	5
Контрольний захід 2	10
Семестровий екзамен	40
Усього	100

Таким чином:

- поточне оцінювання за Темами 1–8 – **40 балів**;
- два контрольні заходи поточного контролю за результатами змістових модулів – **20 балів**;
- семестровий екзамен – **40 балів**;
- усього – **100 балів**.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється за результатами роботи на практичних заняттях і виконання завдань самостійної роботи за відповідними темами. Результати самостійної роботи враховуються в межах оцінювання теми та **окремо повторно не оцінюються**.

Під час поточного оцінювання враховуються:

- правильність визначення й формулювання територіальної проблеми;
- здатність установлювати причинно-наслідкові зв'язки між територіальними процесами та управлінськими проблемами;
- обґрунтованість добору й інтерпретації показників сталого і територіального розвитку;
- коректність роботи з нормативними, стратегічними, статистичними й аналітичними джерелами;
- уміння визначати компетенцію, повноваження та відповідальність суб'єктів публічного управління;
- здатність оцінювати спроможність і стійкість територіальної громади, ризики та умови відновлення;
- аргументованість формування й зіставлення управлінських альтернатив;
- урахування правових, ресурсних, організаційних, часових і безпекових обмежень та можливих наслідків рішень;
- логічність, доказовість і професійна придатність сформульованого висновку, пропозиції або рекомендованого рішення;
- самостійність виконання роботи та здатність аргументовано пояснити отриманий результат.

Контрольні заходи поточного контролю

У межах поточного контролю проводяться два контрольні заходи за результатами опанування змістових модулів. Вони можуть здійснюватися у формі тестування, письмових аналітичних і ситуаційних завдань або їх поєднання.

Контрольний захід 1 проводиться після опрацювання Тем 1–4 та оцінюється максимально у **10 балів**. Перевіряється здатність аналізувати регіональний розвиток і територіальну диференціацію, використовувати показники для оцінювання територій, установлювати взаємозв'язок територіальних проблем із цілями державної регіональної політики, аналізувати систему стратегічного планування, компетенцію, повноваження, відповідальність і координацію суб'єктів регіонального розвитку.

Контрольний захід 2 проводиться після опрацювання Тем 5–8 та оцінюється максимально у **10 балів**. Перевіряється здатність здійснювати управлінську діагностику територіальної громади, обґрунтовувати стратегічні пріоритети, оцінювати спроможність і стійкість громади, визначати умови та пріоритети відновлення, формувати й зіставляти альтернативи управлінського реагування та аргументувати рекомендоване рішення.

Проміжний контроль здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка», введеного в дію наказом ректора від 09.06.2026 № 294 (https://zp.edu.ua/wp-content/uploads/docs/2026/08/nakaz_n294_vid_09_06_26.pdf), як оцінювання вчасності та успішності проходження здобувачем заходів поточного контролю. Він не є окремим контрольним заходом і не передбачає участі здобувача вищої освіти.

Семестровий екзамен

Екзаменаційна складова підсумкової оцінки становить до **40 балів** і забезпечує комплексну перевірку результатів навчання з дисципліни.

Під час екзамену оцінюється здатність здобувача:

- застосовувати теоретичні та інституційні засади публічного управління територіальним розвитком до аналізу конкретної управлінської ситуації;
- визначати територіальну проблему, її причини, суб'єктів та умови розв'язання;
- використовувати нормативні, стратегічні, статистичні й аналітичні джерела;
- оцінювати територіальну диференціацію, спроможність, стійкість, ризики та умови відновлення;
- формувати й зіставляти реалістичні управлінські альтернативи;
- враховувати правові, ресурсні, організаційні, часові й безпекові обмеження;
- оцінювати можливі політичні, соціальні, економічні, екологічні та інші територіальні наслідки управлінського вибору;
- аргументовано обґрунтовувати професійно придатне управлінське рішення.

Загальні критерії оцінювання

Високий рівень – здобувач системно й самостійно аналізує територіальну проблему, коректно працює з різними видами джерел, установлює причинно-наслідкові та інституційні зв'язки, аргументовано оцінює стан, спроможність і стійкість території, формує реалістичні альтернативи, зіставляє їх за релевантними критеріями, оцінює можливі наслідки та обґрунтовує професійно придатне рішення.

Достатній рівень – здобувач у цілому правильно аналізує територіальну проблему та відповідні управлінські умови, використовує необхідні джерела і критерії оцінювання, формує обґрунтовані висновки й альтернативи, але допускає окремі неточності або неповно враховує окремі взаємозв'язки, обмеження чи наслідки.

Мінімально достатній рівень – здобувач визначає основні елементи проблеми та відтворює базову логіку її аналізу, однак неповно встановлює причини, інституційні взаємозв'язки та обмеження, недостатньо аргументує вибір критеріїв і альтернатив, а сформульований висновок потребує суттєвого уточнення.

Недостатній рівень – здобувач не демонструє цілісного розуміння територіальної проблеми як об'єкта публічного управління, допускає істотні змістові або нормативні помилки, не встановлює ключових причинно-наслідкових та інституційних зв'язків, не може обґрунтовано сформулювати й зіставити альтернативи та запропонувати професійно придатне рішення.

Наведені якісні характеристики використовуються для оцінювання ступеня досягнення результатів навчання. Кількість балів за конкретний вид навчальної роботи визначається відповідно до встановленої для нього максимальної оцінки з урахуванням повноти виконання завдання, змістової коректності, обґрунтованості висновків, самостійності та відповідності результату визначеним критеріям.

Оцінювання здійснюється в межах передбаченої кількості балів без застосування додаткових відсоткових діапазонів для окремих якісних рівнів.

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політики курсу визначають правила організації навчальної роботи, академічної взаємодії та відповідальності здобувачів під час опанування дисципліни. Вони ґрунтуються на чинному законодавстві України та нормативних документах НУ «Запорізька політехніка».

Політика дедлайнів та виконання навчальних завдань. Навчальні завдання виконуються у строки, визначені календарною організацією освітнього процесу та повідомлені викладачем через офіційні канали комунікації. Якщо об'єктивні обставини унеможливають своєчасне виконання завдання, здобувач має завчасно повідомити викладача. Строк виконання може бути змінений з урахуванням конкретних обставин і відповідно до встановленого в університеті порядку.

Політика визнання результатів неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, можуть бути визнані відповідно до чинного в НУ «Запорізька політехніка» порядку. Визнанню підлягають результати, щодо яких підтверджено відповідність результатам навчання та змісту відповідної частини дисципліни. Наявність сертифіката про проходження онлайн-курсу або іншого освітнього заходу сама по собі не означає автоматичного зарахування результатів.

Політика академічної доброчесності. Усі види навчальної роботи виконуються з дотриманням принципів академічної доброчесності. Індивідуальні завдання виконуються самостійно; використані положення, ідеї, фактичні дані та результати інших авторів мають супроводжуватися належними посиланнями на джерела. Здобувач відповідає за достовірність поданої інформації та має бути готовим пояснити зміст виконаної роботи, обґрунтувати сформульовані висновки й підтвердити самостійність її виконання.

Використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі

Використання технологій штучного інтелекту (ШІ), зокрема генеративного ШІ, під час вивчення навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20>) та Декларації про принципи використання генеративного штучного інтелекту при провадженні освітнього процесу та здійсненні наукової діяльності в НУ «Запорізька політехніка» (https://docs.zp.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/Dekl_pro_pryn_vykor_heneratyvnoho_shtuchnoho_intelektu.pdf), введеної в дію наказом ректора від 27.11.2023 № 468.

Залежно від характеру навчального завдання та мети оцінювання передбачаються такі ролі ШІ:

1. ШІ як допоміжний інструмент навчання. Допускається використання ШІ для пояснення складних понять, пошуку і систематизації інформації, формування ідей, структурування матеріалу, мовного редагування, підготовки до обговорень і самоперевірки знань. Отримана за допомогою ШІ інформація підлягає критичному оцінюванню та перевірці за достовірними джерелами.

2. ШІ як інструмент аналітичної та дослідницької діяльності. За умовами відповідного завдання допускається використання ШІ для попереднього опрацювання даних, порівняння альтернатив, моделювання ситуацій, візуалізації інформації та підготовки допоміжних аналітичних матеріалів. Здобувач самостійно здійснює змістовий аналіз, інтерпретацію результатів, обґрунтування висновків і рекомендацій та відповідає за їх достовірність.

3. Обмеження використання ШІ під час контрольних заходів. Використання ШІ не допускається під час виконання завдань, спрямованих на перевірку індивідуальних знань, умінь і результатів навчання, якщо інше прямо не передбачено умовами відповідного контрольного заходу. Подання згенерованих ШІ матеріалів як результатів власної самостійної

діяльності без належного зазначення їх походження не допускається.

Прозорість використання ІІІ та академічна доброчесність. У разі використання ІІІ під час підготовки навчальних робіт здобувач зазначає назву застосованого інструмента та характер його використання. У разі включення згенерованих ІІІ об'єктів до академічного твору їх використання декларується відповідно до вимог законодавства та встановлених правил оформлення. Використання ІІІ не замінює посилань на першоджерела, не звільняє від самостійного виконання навчальних завдань та відповідальності за достовірність результатів. Не допускається передавання до сторонніх ІІІ-сервісів персональних даних, конфіденційної інформації та матеріалів з обмеженим доступом без належних правових підстав.

Порушення правил академічної доброчесності розглядаються відповідно до чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів НУ «Запорізька політехніка».

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права й обов'язки здобувачів під час опанування дисципліни реалізуються відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Статуту НУ «Запорізька політехніка», Положення про організацію освітнього процесу та інших чинних університетських документів. Реалізація академічних прав поєднується з виконанням вимог освітньої програми й дисципліни та дотриманням установлених правил освітнього процесу.

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Персональні дані, контактна інформація, результати навчальних робіт та інші відомості, отримані в межах освітнього процесу, використовуються виключно для законних цілей освітньої діяльності. Не допускається необґрунтоване поширення персональних даних або іншої інформації з обмеженим доступом.

Політика взаємоповаги та академічної комунікації. Взаємодія під час вивчення дисципліни ґрунтується на взаємній повазі, академічній етиці, коректності професійної комунікації та праві кожного учасника на аргументовану позицію. Під час обговорення дискусійних питань оцінюються змістова коректність, логічність і доказовість позиції, а не її збіг із позицією викладача чи інших учасників. Образливі, принизливі, дискримінаційні або агресивні форми комунікації є неприпустимими.

Зворотний зв'язок та адаптація навчання. Під час лекцій використовуються короткі діагностичні опитування, проблемні запитання та експрес-тестування, результати яких не є окремою складовою оцінювання. Вони дають змогу визначити питання, що потребують додаткового пояснення, та за потреби скоригувати темп і спосіб подання матеріалу, доповнити його прикладами або кейсами, визначити питання для консультацій. Здобувач може повідомити про труднощі в опануванні матеріалу під час заняття, консультації або через Moodle та отримати індивідуальний чи груповий зворотний зв'язок залежно від характеру запиту.

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДЛЯ РОБОТИ НА КУРСІ

Для повноцінного опанування дисципліни здобувачеві необхідний **особистий доступ до системи дистанційного навчання Moodle НУ «Запорізька політехніка»**, де розміщуються навчально-методичні матеріали курсу, завдання для практичної та самостійної роботи, матеріали поточного контролю та організаційна інформація.

Для роботи на курсі необхідні:

- пристрій із доступом до мережі Інтернет, що забезпечує роботу в Moodle та участь у дистанційній навчальній взаємодії;
- актуальний веббраузер і програмні засоби для перегляду та підготовки текстових документів, електронних таблиць, презентацій і PDF-файлів;
- можливість працювати з офіційними електронними ресурсами органів державної влади та місцевого самоврядування, нормативно-правовими базами, стратегічними

документами, відкритими статистичними й аналітичними даними;

- можливість завантажувати до Moodle виконані навчальні завдання у визначених викладачем форматах та отримувати зворотний зв'язок;
- засоби аудіо- та відеозв'язку для участі в онлайн-заняттях і консультаціях у разі дистанційного або змішаного формату навчання.

Під час виконання аналітичних і ситуаційних завдань здобувач самостійно перевіряє доступність, актуальність і достовірність використаних електронних джерел. Для нормативно-правових актів, стратегічних документів, офіційної статистики та інших даних перевага надається **офіційним першоджерелам**.